

Nr 52.

Av greve **Wachtmeister, Henning**, om understöd åt fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala.

Under såväl 1917 som 1918 har av statsmedel utgått dyrtidstillägg icke blott till statens tjänsteinnehavare, utan även till exempelvis lärarpersonalen vid högre enskilda läroanstalter, vid folkhögskolor, lantmannaskolor och lantushållsskolor, och sådant dyrtidstillägg har kommit jämväl vid dessa läroanstalter anställda lärarinnor i huslig ekonomi och kvinnlig slöjd till godo. Senast har 1918 års riksdag beslutat, att under 1919 vid enskilda läroanstalter av olika slag skall utgå ett dyrtidstillägg å 600 kronor för varje lärarinna och att till detta belopp staten skall bidraga med 400 kronor, under det 200 kronor skola utgå från kommun eller andra medel. Endast en grupp av lärarinnor har blivit lottlös, nämligen lärarinnorna vid de enskilda läroanstalter, som ha till uppdrag att utbilda lärarinnor i huslig ekonomi och kvinnligt handarbete, bland dem även lärarinnorna vid Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala.

Den till 1919 års riksdag avgivna propositionen rörande tillägsstat för 1919 upptager under 8:de huvudtiteln förslag om tillfällig löneförbättring åt lärarinnor i huslig ekonomi, gående bl. a. därpå ut, att statsbidrag till arvode för lärarinna i huslig ekonomi vid fackskola, högre folkskola och folkhögskola skall utgå med 150 kronor i stället för 75 kronor. För de båda läroanstalter, som utbilda lärarinnor i huslig ekonomi med lantushållning, Brogård och Rimfors, föreslås under 9:de huvudtiteln ett tilläggsanslag att utgå under 1919 utöver av 1918 års riksdag beviljade statsunderstöd. Lärarinnorna vid statens skolköksseminarium i Stockholm få naturligtvis dyrtidstillägg, lärarinnorna vid de skolköksseminarier, som stå i förbindelse med Ateneum i Stockholm och Göteborgs folkskolor, få löneförbättring såsom lärarinnor vid dessa anstalter. Lottlösa bliva endast lärarinnorna vid Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala, som ensam ut-

bildar $\frac{2}{3}$ av för hela landet behövlige skolkökslärarinnor (Fackskolan utexaminerar årligen omkring 45 lärarinnor, de övriga anstalterna tillsammans omkring 20—25). Lärarinnorna inom Fackskolan skulle sålunda fortfarande uppbära lön efter bestämmelserna i kungl. kungörelsen den 21 februari 1914 i 3 olika lönegrader med kronor 1,400, 1,650, 1,900.

Egentligen tjänar Fackskolan i sin helhet (blott med undantag av en kurs för utbildning av husmödrar och kokerskor för offentliga större anstalter) lärarinnebildningen, så tillvida som lärarinneeleverna ha övnings- och provlektioner, d. v. s. få sin praktisk-pedagogiska utbildning i Fackskolans alla kurser. Att den mångsidiga praktisk-pedagogiska utbildning, som Fackskolans lärarinneelever sålunda få, är för saken synnerligen betydelsefull, ligger i öppen dag. Då emellertid hos myndigheterna någon tvekan synes råda, huruvida Fackskolans *samtliga* avdelningar kunna anses höra till lärarinneutbildningen, och då Fackskolan för sina husmoderskurser åtnjuter särskilt anslag samt under 1919 möjligen även för andra kurser, såvitt de kunna rubriceras som yrkeskurser i huslig ekonomi, kan komma i åtnjutande av särskilda understöd, inskränker jag mig att föreslå tillfällig löneförbättring blott för de lärarinnor (och timplärare) som undervisa i själva lärarinnekurserna. Till dem höra 8 lärarinnor med hel tjänstgöring, 1 lärarinna med $\frac{3}{5}$ tjänstgöring, 2 lärarinnor med halv, och 1 lärarinna med $\frac{1}{3}$ tjänstgöring inom lärarinnekurserna — alla dessa med teoretisk och praktisk undervisning beräknad efter minst 30 timmar i veckan som full tjänstgöring. Därtill komma 7 timplärare och lärarinnor i teoretiska ämnen med sammanlagt 18 timmar i veckan. Det gäller alltså ett belopp eventuellt av 4,266 kronor 67 öre. Summan blir densamma vare sig man räknar $10\frac{2}{3}$ lärarinnor à 400 kronor eller 400 kronor för lärarinna med hel och proportionsvis för partiel tjänstgöring och 16 kronor 67 öre pr normalstadgad veckotimma.

Det måste uppenbarligen anses orimligt, att lärarinnorna vid utbildningsanstalterna skola avlönas sämre än lärarinnor i huslig ekonomi vid andra skolor. Det borde väl vara tvärtom, då hos dem måste förutsättas högre kvalifikationer. Den lägre avlöningen gör det naturligtvis för Fackskolan svårt att få behålla dugande lärarekrafter och svårt att vid uppstående vakanser för skolan vinna de bättre krafterna. Detta förhållande innebär för landets hela undervisning i huslig ekonomi en betänklig fara, då som sagt omkring $\frac{2}{3}$ av samtliga lärarinnor i ämnet få sin utbildning vid Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala. Att just nu låta lärarinnebildningen sjunka torde vara så mycket mera betänkligt, som de nya lärlings-, yrkes-, hushålls- och husmodersskolorna tvärtom ställa ökade anspråk på de blivande lärarinnorna.

Det vore naturligtvis synnerligen önskvärt, att löneförbättringen uppginge till 600 kronor liksom för andra lärarinnor. Då Fackskolan måste anses som en riksanstalt, kan något bidrag från kommunen icke utkrävas, som t. ex. när det gäller dyrtidstillägg vid högre flickskolor. De bidrag, som Uppsala stad lämnat eller kan komma att lämna för att avhjälpa lärarinnornas misère, behöves i alla händelser utöver de 400 kronor, som jag föreslår att staten skall lämna. Att skolan av egna tillgångar skulle kunna höja lärarinnornas avlöning, kan så mycket mindre väntas, som det statsunderstöd skolan för 1919 åtnjuter icke är högre än det som beviljades av 1915 års riksdag (efter beräkningar uppgjorda 1914) och de höjningar i terminsavgifterna, som skolstyrelsen vågar göra, endast motsvara omkring hälften av den ökning i driftskostnaderna (bränsle, lyse, betjäning, tvätt, reparationer, förbrukningsartiklar m. m.), som räkenskaperna för de tre sista åren visa. I detta sammanhang bör kanske nämnas, att skolans skulder, oberäknat skulderna för under åren företagen nybyggnad, från 1915 till 1917 ökats med omkring 16,000 kronor.

I anslutning till vad sålunda blivit anført, hemställes,

att riksdagen måtte på extra tilläggsstat för år 1919 bevilja Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala ett understöd å högst 4,267 kronor för att sätta skolan i stånd att till lärarinnor med full tjänstgöring i Fackskolans tre lärarinnekurser i huslig ekonomi som tillfällig löneförbättring betala 400 kronor och till lärarinna med partiell tjänstgöring i proportion därefter samt till timlärare i teoretiska ämnen 16 kronor 67 öre per veckotimma.

Stockholm den 20 januari 1919.

Henning Wachtmeister.

